

Kommentarer til de økonomiske resultater

Årets resultat

Beløp i 1000 kroner

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT			
	2012	2013	2014
Sum driftsinntekter	1 349 653	1 411 780	1 451 499
Sum driftsutgifter ekskl. avskrivn.	1 312 804	1 364 518	1 436 576
Brutto driftsresultat	36 849	47 262	14 923
Netto finansutgifter	61 928	51 426	52 038
Netto driftsresultat	-25 079	-4 164	-37 115
Netto avsetninger	-37 626	-20 858	-10 457
Overført til investering	12 547	16 694	1
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	-26 659

Årets driftsregnskap legges fram med et regnskapsmessig merforbruk på 26,7 mill. kroner. Netto driftsresultat er på minus 37,1 mill. kroner. Noen viktige avvik i forhold til budsjett er:

➤ Sektorenes resultater	-29	mill. kr
➤ Svikt i frie inntekter, vesentlig skatt	-13	mill. kr
➤ Pensjonsutgifter	-6	mill. kr
➤ Merutgifter til seniortiltak	-3	mill. kr
➤ Mindreforbruk lønnsreserven	9,5	mill. kr
➤ Mindreforbruk på finansområdet samlet	8,7	mill. kr

Sektorenes og stabenes driftsresultater

Netto resultat for alle sektorene samlet viser merforbruk på 29 mill. kroner. I 2013 var tilsvarende tall 24,2 mill. kroner.

Resultatet fremkommer som følge av betydelig merforbruk i flere sektorer. PRO hadde et merforbruk på 7,3 mill. kroner som hovedsakelig kommer av økte vedtakstimer i hjemmetjenester/BPA-ordningen. Sektor for teknikk og miljø fikk et merforbruk på 2,1 mill. kroner, i hovedsak knyttes dette til selvkostområdene og særlig VAR-området (vann, avløp, renovasjon). NAV har et merforbruk 6,3 mill. kroner, dette knyttes til direkte utbetalinger til brukere. Familie og helse viser et merforbruk på 14,2 mill. kroner. Overskridelsen har sammenheng med at refusjoner for særlig ressurskrevende brukere da avregningen ble estimer i februar 2015, ble vesentlig lavere enn budsjettet. I tillegg er det merforbruk på barnevernområdet. Det vises til kommunens samlede årsmelding for en nærmere analyse av sektorenes resultater i forhold til mål.

Rådmannen har i henhold til økonomireglementet lagt følgende til grunn i regnskapet:

- Sektorer med mindreforbruk får ikke beholde mindreforbruket. På grunn av strykningsbestemmelsene er det i år ikke mulig med avsetninger til sektorer og stabers driftsfond.
- Økonomireglementet sier at sektorer og staber med merforbruk må dra med seg merforbruket og får nedjustert framtidige driftsrammer. Merforbruket registreres i regnskapet og tilbakebetales normalt over to år.

Tabellen nedenfor viser sektorenes netto resultater i forhold til budsjett.

Resultat 2014 ¹⁾			Økonomireglementet		
Driftsresultat Sektorer og staber	Før forbruk/avsetn driftsfond	i % av bto driftsutgift	Nto avsetning	Merforbruk tilbakebetales	Resultat i regnskapsdok.
Rådmann	317	1,6	225		92
Teknikk og miljø	2 835	-4,1	739	2 096	2 096
Eiendom	949	-2,8	978		29
Barnehage	28	0,0	112	84	84
Familie- og helse	13 749	-9,2	432	14 181	14 181
NAV	6 201	-12,2	131	6 332	6 332
Skole	441	0,1	1 346	905	905
Kultur	1 150	-1,0	202	1 352	1 352
Pleie-, rehab-, omsorg	6 876	-1,5	468	7 344	7 344
Pesonal	2 356	19,5	0		2 356
Service	756	3,7	543		213
Økonomi	766	3,7	0		766
	27 095		1 742	32 294	28 837
Sum merforbruk	31 760				32 294
Sum mindreforbruk	4 664				3 457

1) Faktisk resultat før netto avsetninger. Røde tall betyr merforbruk i forhold til netto budsjettramme.

Merk at noen sektorer med driftsunderskudd, røde tall, har planlagt dette siden de opprinnelig hadde dekning på sitt driftsreservefond.

Hovedtrekk i den økonomiske utviklingen

Utvikling i kommunens økonomiske handlefrihet

Netto driftsresultat er et mål for hvor mye kommunen sitter igjen med av driftsinntektene etter at driftsutgifter, netto renter og avdrag er betalt. Netto driftsresultat gir m.a.o. uttrykk for om kommunens virksomhet i løpet av året har tært på egenkapitalen eller om virksomheten har ført til at egenkapitalen har økt. Netto driftsresultat er derfor det sentrale begrepet for vurdering av kommunens handlefrihet. Staten bruker også netto driftsresultat som den primære indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. For å oppnå en sunn økonomisk utvikling, bør netto driftsresultat over tid utgjøre ca. 2 % av de samlede driftsinntektene. Driftsresultatet skal over tid dekke kostnader som slitasje og verdiforringelse på bygninger, inventar, maskiner etc., fange opp svingninger i inntektsnivået fra et år til et annet og generere nødvendig egenkapital til investeringer.

Årets netto driftsresultat er på -37,1 mill. kroner og utgjør -2,6 % av brutto driftsinntekter. Dette er forverring fra fjoråret, og langt under anbefalt nivå, som er positivt resultat med 2 % av brutto driftsinntekt. Dette innebærer at kommunen fortsetter å tære på egenkapitalen.

Resultatutvikling 2008 – 2014

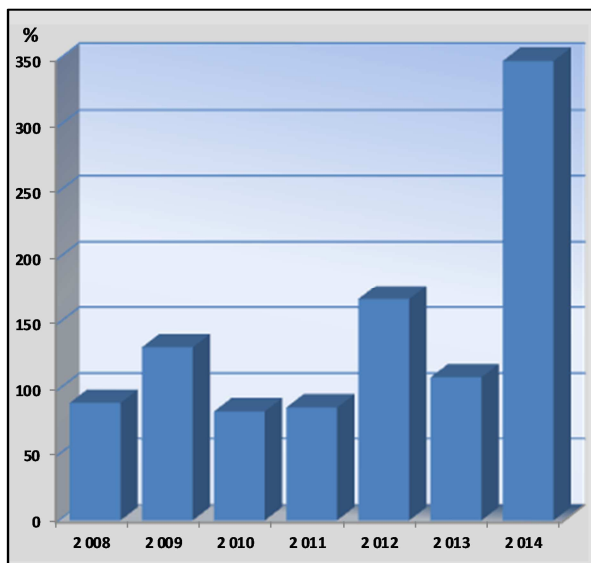
Utvikling i netto driftsresultat

Grafen viser netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene og gir uttrykk for utviklingen i kommunens handlefrihet sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Resultatet for 2014 er urovekkende og det dårligste på mange år, men gjenspeiler utviklingen i landet forøvrig. KS sin norm for netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter har vært 3 %, men er nå redusert til 2 %. Elverum kommune hadde i 2014 et netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter på -2,6 %.

Rente- og avdragsbelastning

Grafen viser hvor stor del av brutto driftsresultat som benyttes til å dekke netto kapitalkostnader. Forholdstallet sier noe om kommunens handlefrihet. Kapitalkostnadene må dekkes av driftsinntektene. **Det som blir igjen, bidrar til å styrke egenkapitalen.**

I likhet med fjoråret er kommunen i en situasjon hvor brutto driftsresultat **ikke** dekker netto renter og avdrag. Med et brutto driftsresultat eksklusive avskrivninger på 14,9 mill. kroner, og en netto finanskostnad på 52,0 mill. kroner gir dette en rente- og avdragsbelastning på hele 349 %.

Finanskostnader målt mot brutto inntekt

*Tall fra kostragruppe 13 mangler i 2008

Elverum kommune hadde lave finanskostnader frem til 2007, som følge av de restriksjoner man var underlagt mens man var registrert i ROBEK-registeret. Dette medførte at man hadde opparbeidet vesentlige etterslep på vedlikehold av kommunale eiendommer, som kommer i tillegg til investeringer som følge av at kommunen vokser.

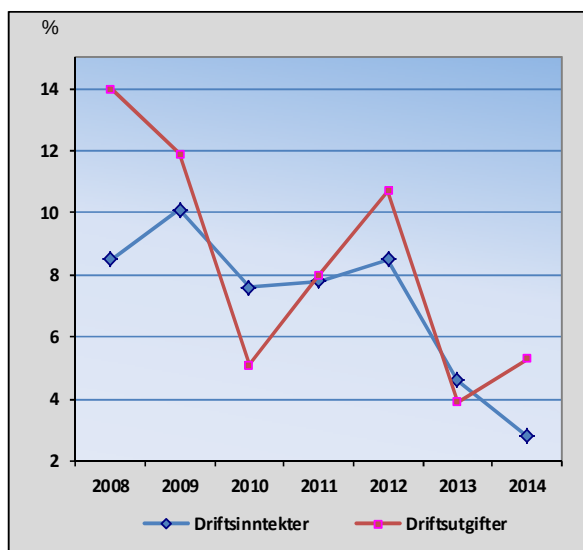
Grafen sammenligner Elverum kommune mot KOSTRA-gruppe 7 og 13 (Elverum kommune er tatt inn i KOSTRA-gruppe 13 fra 2014).

Finanskostnadenes andel av brutto driftsinntekter har fra 2008 til 2014 økt fra 3,7 % til 5,2 %. I forhold til landsgjennomsnittet bruker Elverum kommune ca. 27 mill. kroner mer til finansutgifter. Dette fører til tilsvarende reduserte ressurser til den ordinære driften.

Utvikling i driftsinntekter og driftsutgifter

Utvikling i inntektene er en sentral rammebetingelse for kommunen, fordi kommunen bare i liten grad kan påvirke inntektsnivået. Kommunene får fastsatt sine inntekter gjennom politiske vedtak i Stortinget. Kommunene kan selv påvirke nivået på eiendomsskatt og brukerbetaling, men det er her sterke begrensninger gjennom lover og forskrifter. Siden inntektene i stor grad styres av andre, vil kommunens styringsmuligheter ved siden av å fastsette nivået på eiendomsskatten, ligge i å styre driftsutgiftene og finansutgiftene, slik at kommunen til enhver tid har gode driftsmarginer og god balanse mellom drift, investeringer og likviditet.

Vekst driftsinntekter/-utgifter 2008 – 2014

Grafen viser utviklingen i driftsinntektene og driftsutgiftene som prosentvis endring fra forrige år, målt i løpende priser.

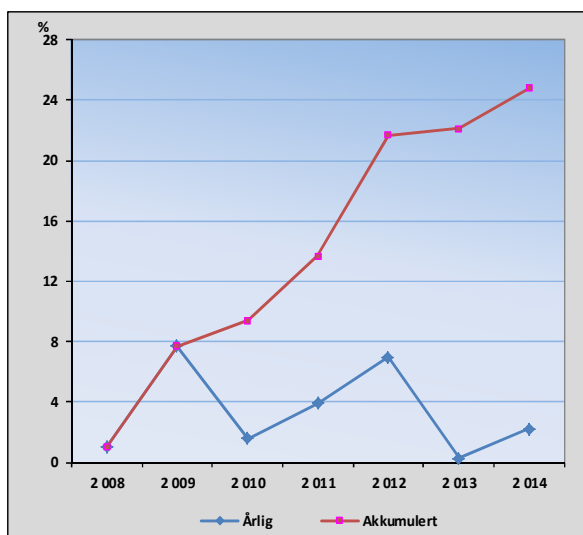
Driftsinntektene har det siste året økt fra 1 412 mill. kroner til 1 451 mill. kroner, det vil si med 2,8 %. Driftsutgiftene har siste år økt fra 1 365 mill. kroner til 1 437 mill. kroner, m.a.o. 5,3 %.

Den sterke veksten i utgiftene i 2008 og 2009 ble redusert betydelig i 2010, men økte igjen i 2011 og 2012. Veksten i både utgifter og inntekter avtok i 2013.

I 2014 ble utgiftsveksten større enn inntektsveksten. Dette skyldes et for høyt utgifts- og aktivitetsnivå, noe som avspeiles i et negativt brutto driftsresultat.

En sunn økonomisk utvikling forutsetter at kommunen ikke bruker mer enn det ressurstilgangen tillater, og da må veksten i driftsutgiftene over tid være lavere enn veksten i driftsinntektene.

Reell vekst i driftsutgifter 2008 – 2014

Grafen viser hvordan kommunens årlige vekst og sum vekst i driftsutgifter i forhold til 2008 har forløpt. Endringen vises korrigert for prisutviklingen for å få fram volumendringer (faste 2014-priser).

Grafen viser at kommunen i løpet av de siste årene har hatt en vekst i aktiviteten – en samlet aktivitetsvekst på ca. 25 % fra 2008 til i dag. Volumveksten for 2014, på drøye 2 %, er en betydelig økning fra fjoråret.

En slik volumvekst i kommunens forbruk er det ikke grunnlag for med mindre inntektene økes.

Kommunens inntekter

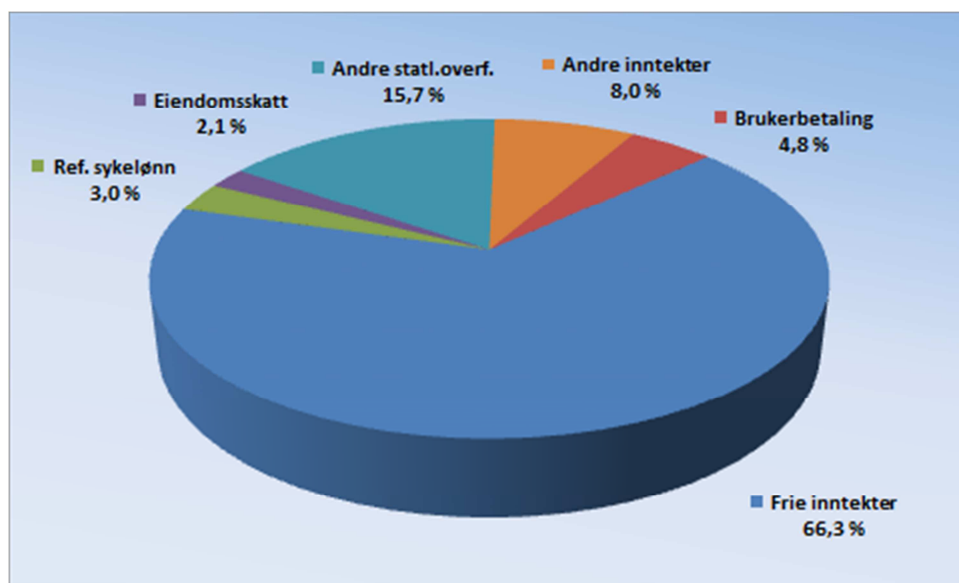
Kommunens inntekter kan deles opp i tre hovedkategorier:

- skatteinntekter som kommunen mottar fra sine innbyggere
- rammeoverføringer fra staten
- andre inntekter

Skatt og rammetilskudd benevnes som frie inntekter. Dette skyldes at disse to inntektskategoriene ikke er øremerket til spesielle formål. En stor del av tjenestene kommunen yter, er enten lovpålagt eller rettighetsfestet slik at kommunestyrets frihet er forholdsvis begrenset.

Den tredje kategorien består av brukerbetaling, salgs- og leieinntekter og overføringer. Overføringene er i stor grad øremerkede sektortilskudd fra staten.

Hvordan inntektene er skaffet til veie:

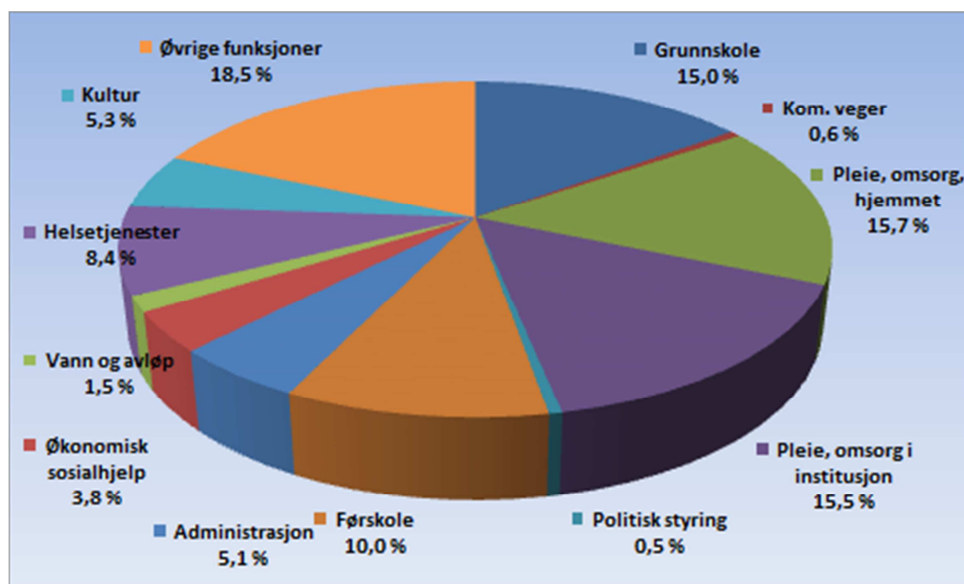
Grafen viser hvordan kommunen i 2014 har finansiert sin virksomhet. Rundt 66 % av inntektene på 1 451 mill. kroner er frie inntekter dvs. rammetilskudd og inntekts- og formueskatt. Inntekter som kommunen har innflytelse på, brukerbetalinger og eiendomsskatt, utgjør henholdsvis 4,8 % og 2,1 % av driftsinntektene eller 70 mill. og 31 mill. kroner.

Elverum kommunes skattevekst i 2014 var på 1 % i forhold til året før, tilsvarende tall for landet var 1,9 %. Dette er en sterk nedgang i forhold til det opprinnelige anslaget i statsbudsjettet. For Elverum kommune ble skatteinntektene 10 mill. kroner lavere enn budsjettet.

DRIFTSUTGIFTER – Hva pengene brukes til

Kommunens driftsutgifter gir uttrykk for det totale aktivitetsnivået i kommunen. Vi tar med to grafer for dette formålet.

Grafen nedenfor viser brutto driftsutgifter for 2014 fordelt på et utvalg av funksjoner. KOSTRA-funksjoner gir uttrykk for hvilke type behov de kommunale tjenestene er ment å dekke i befolkningen.

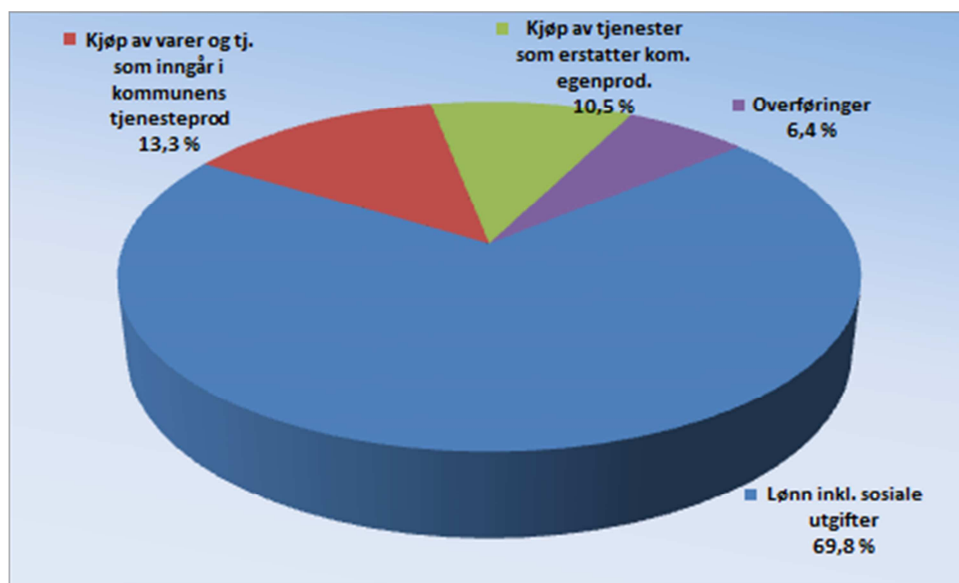
Kommunen brukte i 2014 brutto 225 mill. kroner til grunnskole, 235 mill. kroner til pleie og omsorg i hjemmet, 232 mill. kroner til pleie og omsorg i institusjon, 77 mill. kroner til administrasjon og 8 mill. kroner til politisk styring. Sammenlignet med 2013 er det pleie, omsorg, helse- og sosialtjenester samt kultur og administrasjon som har hatt økning i

driftsutgifter. Den største økningen finner vi pleie- og omsorgssektoren. På alle disse områdene er også inntektene høyere enn i 2013, så for en detaljert forklaring vises til Årsmeldingen fra virksomhetene.

Lønn og sosiale utgifter er den største utgiftsposten. I 2014 utgjorde disse postene til sammen ca. 70 % av totale utgifter.

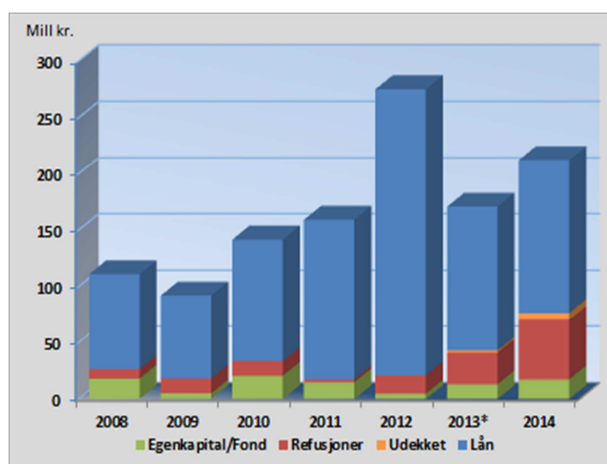
Kommunen brukte i 2014 1 003 mill. kroner til lønn og sosiale utgifter mot 950 mill. kroner for 2013. Lønnsoppgjøret for 2014, både sentralt og lokalt, medførte økte utgifter for kommunen på 16 mill. kroner.

Utgiftsstrukturen

Når det gjelder «Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon» på 151 mill. kroner, er kjøp av tjenester fra private den dominerende posten på 131 mill. kroner. Det dreier seg i stor grad om driftstilskudd til private barnehager 65 mill. kroner, og kjøp av eksterne tjenester som brukerstyrt personlig assistent 24,7 mill. kroner.

Investeringsutvikling

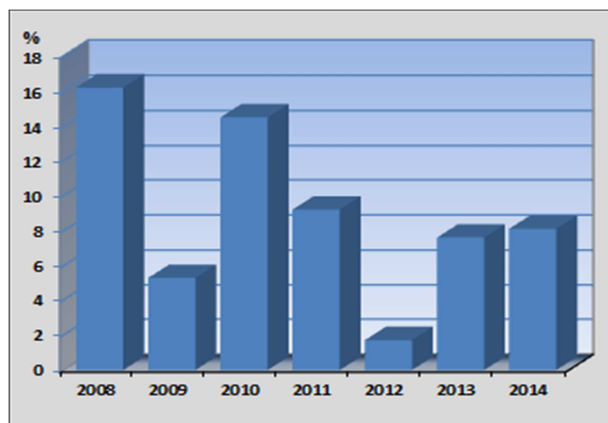

Grafen viser investeringsaktiviteten i perioden 2008 til 2014. Investeringsnivået har i hele perioden vært svært høyt. I 2014 investerte kommunen for 212 mill. kroner mot 170 mill. kroner i 2013.

Grafen viser også hvordan investeringene er finansiert. Kommunen brukte i 2014 136 mill. kroner i lån, en låneandel på 64 %. Bruk av egenkapital de siste årene har bare bidratt med små beløp til finansiering av investeringene.

Egenkapitalandelen i 2014 var 8,1 %. Høye investeringer over tid med lav egenkapitalandel setter store krav til netto driftsresultat for at kommunens økonomi skal kunne absorbere de økte kapitalkostnadene.

Selvfinansieringsgrad

Grafen viser hvor stor del av de samlede investeringsutgiftene som er dekket med egne midler, enten det er driftsmidler eller fond.

Selvfinansieringsgraden har i perioden sett under ett ikke vært tilfredsstillende. Den har variert fra 2 % i 2012 til 16 % i 2008. I 2014 var selvfinansieringsgraden bare 8,1 %.

Det bør være et mål i følge fylkesmannen å holde selvfinansieringsgraden over tid på minimum 1/3 av investeringene det vil si ca. 33 %.

Selvkostområdenes innvirkning på driftsregnskapet

Elverum kommune har utarbeidet etterkalkyle for betalingstjenester i henhold til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Kommunen benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen, etter hvert regnskapsår, utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Elementene i en selvkostkalkyle avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som eksemplet under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

Forskjeller mellom kommunens regnskap og selvkostregnskapet	Regnskapsresultat	Selvkostkalkyle
Gebyrinntekter	8 800 000	8 800 000
Øvrige driftsinntekter	20 000	20 000
Driftsinntekter	8 820 000	8 820 000
Direkte driftsutgifter	5 700 000	5 700 000
Avskrivningskostnad	1 750 000	1 580 000
Kalkulatoriskrente	0	1 140 000
Indirekte driftsutgifter (netto)	0	240 000
Driftskostnader	7 450 000	8 660 000
Resultat	1 370 000	160 000

Forskjellene illustreres i talleksemplet over hvor de kalkyleelementer som avviker er merket med blå farge. Tallene er et eksempel og er ikke hentet fra Elverum kommunes årsregnskap.

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt henførte indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

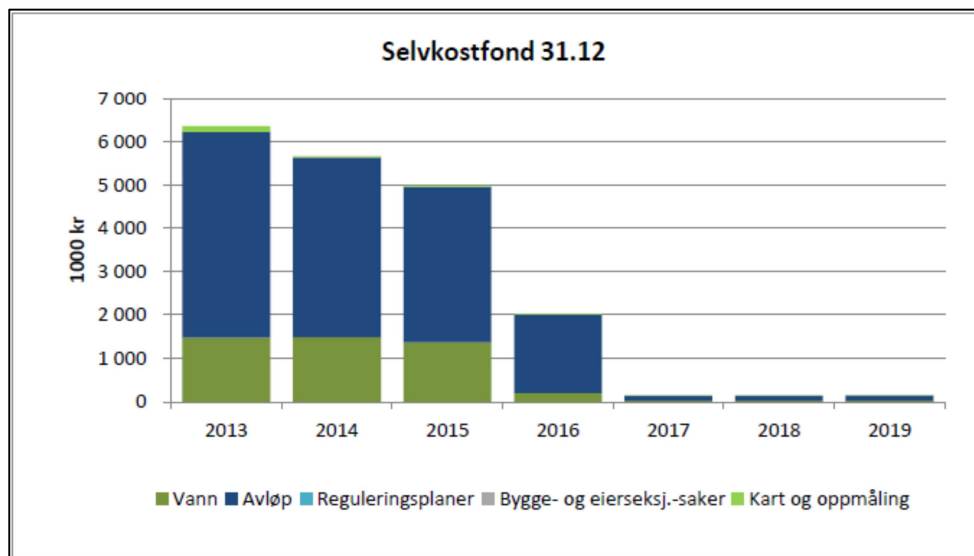
Ved beregning av kalkulatoriske avskrivninger skal det i selvkostberegningene gjøres fratrekk av fremmedfinansiering. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 0,5 %. I 2014 var denne lik 2,68 %.

Retningslinjene fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i selvkostgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2014 i sin helhet være disponert innen 2019.

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen også utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkylerne gir grunnlaget for kommunens gebyrsatser. Ved budsjettering er det en rekke usikre faktorer, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling av

antall brukere og generell etterspørsel. I tillegg til å overholde generasjonsprinsippet bør kommunen ha målsetning om minst mulig svingninger i de kommunale gebyrene.

Nedenunder vises grafer for planlagt disponering eller inndekning av de enkelte selvkostområdene. Det vises også til Note 18 – Etterkalkyle for selvkosttjenester på side 61, som viser resultatet av etterkalkylene for 2014. Nedenfor vises hvorledes opparbeidede selvkostfond i VAR-sektoren er planlagt disponert, og underdekningen i de øvrige selvkostområdene. Det indikeres også hvorledes denne underdekningen bør søkes inndekket.

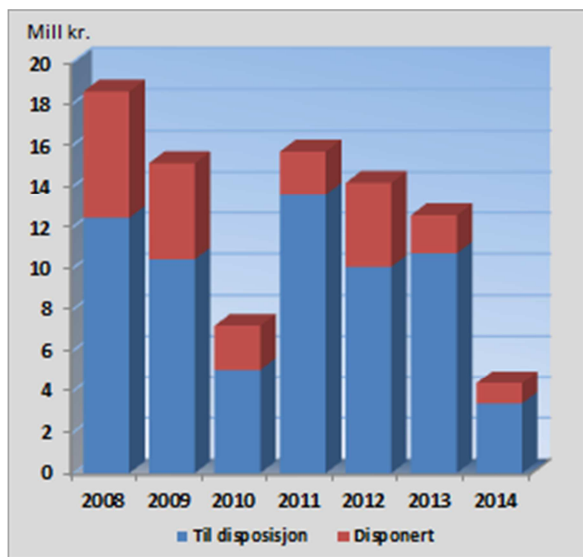
Balanseregnskapet

Balanseregnskapet gir en oversikt over kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital.

Kommunens egenkapital

Generelt driftsfond som kan brukes til dekning av både økte driftsutgifter og investeringsutgifter, og **kapitalfondet** som bare kan brukes til å dekke investeringsutgifter, utgjør kommunens frie egenkapital. Dette er med andre ord de to fondene kommunestyret ikke har bundet opp til spesielle formål. Det vises til kommunens fondsmidler nedenfor. På kapitalfondet/driftsfondet står det nå til sammen 4,4 mill. kroner hvorav 1 mill. kroner alt er disponert, men ikke utbetalt. Med det investerings- og driftsnivået kommunen har, er dette et svært beskjedent beløp.

Utvikling i egenkapitalen 2008 – 2014

Grafen viser utviklingen i kapital-/driftsfondet i perioden 2008-2014. Den viser også hvor stor del av sum midler ved utgangen av året som alt er disponert gjennom vedtak, men som ennå ikke er kommet til utbetaling.

Kommunens egenkapitalsituasjon har de senere år vært vanskelig. Egenkapitalen til disposisjon er nå 3,4 mill. kroner. Dette er fondsmidler som kommunestyret ikke har bundet opp til spesielle formål.

Egenkapitalen bør styrkes fordi kommunen bør ha:

- bufferkapital for å dekke uforutsette utgifter
- økt egenkapital til finansiering av investeringer for dermed å kunne redusere låneandelen

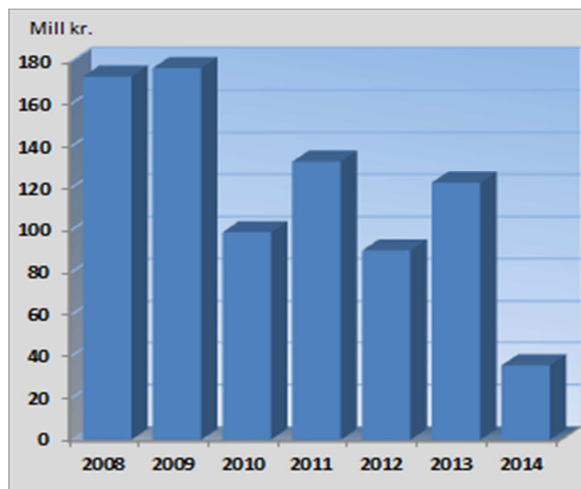
Oversikt over kommunens fondsmidler:

Fondsmidler per 31.12	Tall i mill kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bundne driftsfond herav:	30,3	27,2	23,7	23,6	27,9	22,7	22,2	
▪ vann/avløp	7,4	5,2	3,4	5,2	10,1	6,2	5,6	
▪ næringsfond	1,6	1,3	0,9	1,2	0,9	0,7	0,8	
▪ boligfond etablering/utbygging	3,2	3,5	3,5	4,7	5,2	4,2	3,4	
▪ renovasjonsfond	2,9	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	
▪ kvalifiseringsprogrammet	0	1,5	2,1	1,5	1,2	0,4	0	
▪ kompetanse- og prosjektmidler PRO				0,5	0,5	1,1	1,8	
Disposisjonsfond ¹⁾ herav:	109,6	82,5	77,5	88,1	41,7	22,1	10,7	
▪ generelt driftsfond	16,2	12,9	5,4	14,2	13,1	10,1	4,4	
▪ momsreguleringsfond	20,3	20,3	20,3	13,8	11,3	5,4	0	
▪ pensjonsfond	25,3	31,0	31,7	15,7	6,5	0,9	0,9	
▪ fond overordnet vegnett		0,2	0,2	3,2	2,9	2,8	2,6	
▪ fond ressurskrevende brukere			0	7,1	0,9	0	0	
▪ klimafond	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	
▪ driftsreservefond	20,7	12,2	15,1	26,3	3,8	0	0	
▪ biler og maskiner	1,7	0,8	0,4	1,0	0	0	0	
Bundne investeringsfond herav:	3,1	17,8	3,4	22,0	26,8	42,1	18,0	
▪ ekstraordinære avdrag Husbank			0,2	16,4	21,2	36,6	12,1	
▪ bolig sosialt vanskeligstilte				2,3	2,3	2,4	2,4	
▪ startlån - tpsfond	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	
Ubundne investeringsfond herav:	32,5	37,8	31,5	30,0	55,5	43,5	28,9	
▪ kapitalfondet	2,3	2,1	1,7	1,4	0,9	2,4	0	
▪ kapitalfond – salg av eiendommer	3,0	4,6	5,1	6,6	12,6	7,1	-0,8	
▪ salg av Elverum torg					17,0	9,3	2,1	
▪ innløst lån fra e-verket	19,7	18,9	13,8	13,8	11,2	10,8	10,4	
▪ næringsutvikling	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	0	
▪ garantifond investeringsprosjekter	0	0	0	0	0	0	5,9	
▪ tiltak i sentrum	1,9	1,9	2,7	1,9	1,9	1,9	1,9	
Sum fond	175,5	165,4	136,1	163,7	151,9	130,4	79,8	

1) Kan benyttes til både drift og investeringer

Fondene kan være både bundne og ubundne. De bundne fondene er en forpliktelse for kommunen ved at disse skal finansiere øremerkede prosjekter eller oppgaver, mens de ubundne fondene representerer en finansiell reserve. Merk at sum disposisjonsfond er redusert fra 22,1 mill. kroner i 2013 til 10,7 mill. kroner i 2014.

Arbeidskapital – Likviditet

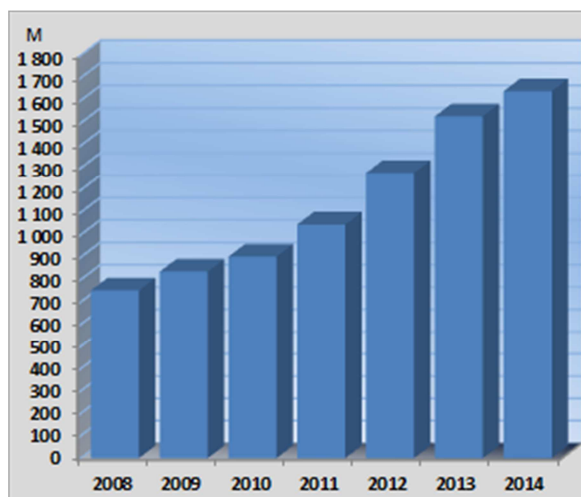

Arbeidskapitalen sier noe om i hvilken grad kommunen er i stand til å møte sine kortsiktige forpliktelser og måles ved differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

For 2014 er arbeidskapitalen 35 mill. kroner og utgjør rundt 2,4 % av driftsinntektene. Normen er minimum 8-10 %.

Ubrukte lånemidler var imidlertid 99,5 mill. kroner. I en normalsituasjon med vesentlig lavere beholdning av ubrukte lånemidler, vil likviditeten ligge godt under normen.

Kommunens gjeldsforhold

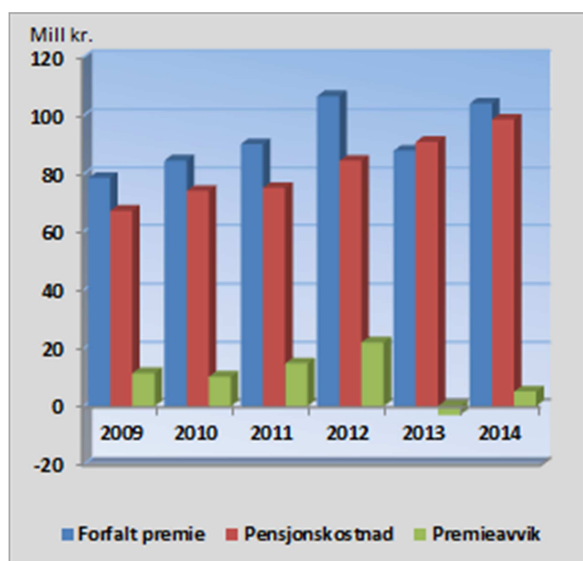
Grafen viser utviklingen i kommunens lånegjeld i perioden 2008 til 2014. Samlet lånegjeld per 31.12.14 utgjør totalt 1 641 mill. kroner, hvorav 284 mill. kroner er lån i Husbanken til videre utlån.

Lånegjelden er 78 922 kr per innbygger – en økning på ca. 6 % prosent fra 2013.

Lånegjelda utgjør etter dette **113 %** av driftsinntektene. Det bør være et mål over tid i følge fylkesmannen å holde lånegjelda under 50 prosent av driftsinntektene.

Finansiell leasing på 59 mill. kroner og pensjonsforpliktelser på 1 737 mill. kroner er ikke tatt med i sum lånegjeld i denne grafen.

Utvikling i pensjonspremie, pensjonskostnad og premieavvik

Pensjonskostnader i kommuneregnskapet reguleres av forskrifter hvor det skilles mellom den pensjonspremien som betales og den beregnede kostnaden som regnskapsføres. Differansen mellom disse to størrelsene er premieavviket. Elverum kommune har valgt å nedbetale premieavviket over flere år slik forskriften gir anledning til; 15 år for gamle premieavvik, 10 års nedbetaling for premieavvik fra og med 2011 og ytterligere innskjerping til 7 år fra og med 2014.

Grafen viser premie betalt til pensjonsselskapene, pensjonskostnaden og premieavviket i perioden 2009-14. Oppsamlet premieavvik er på 101 mill. kroner som vil belastes driftsregnskapene i årene fremover. Det vises også til note 12 i regnskap 2014.

Finansforvaltning

Den kommunale finansforvaltning dreier seg i hovedsak om styring/sikring av kommunens driftslikvider og aktiviteter knyttet til finansiering/refinansiering av kommunens investeringstiltak. Finansforvaltningen utøves av rådmannen i samsvar med finansreglementet vedtatt av kommunestyret. Porteføljen per 31.12.14 er innenfor vedtatt strategi.

Lån til finansiering av kommunale investeringer

Nedenfor gis noen nøkkeltall for gjeldsporteføljen:

Gjeld per 31.12.14	1 357 421 690,14
Gjennomsnittlig rente i 2014	3,25 %
Renterisiko for porteføljen:	
• Gjennomsnittlig rentebinding	3,9 år
• Andel flytende rente	44 %
• Andel fast rente	56 %
Økning i finanskostnader de neste 12 måneder ved 1 % renteøkning	3,7 mill. kr.

Tabellen over gjelder lån til finansiering av kommunale investeringer. Ved utgangen av 2014 hadde kommunen en lånegjeld på 1 357,5 mill. kroner, fordelt på 18 lån. Det største lånet er på 210,7 mill. kroner.

Det innhentes tilbud fra flere låneinstitusjoner ved opptak av nye lån, ved refinansiering av sertifikatlån og ved inngåelse av rentebytteavtaler. Elverum kommune gjennomførte et låneopptak på 210 730 000,- i januar i år. For å utnytte de historisk lave lange rentene sikret kommunen i april deler av lånet gjennom rentebytteavtale. I tillegg er det inngått to rentebytteavtaler med forward-start i 2016 og 2017 på eksisterende lån.

Elverum kommune hadde ved inngangen til 2014 en gjennomsnittlig rentebindingstid på 3,5 år, og ved utgangen av 2014 en rentebinding på 3,9 år. Dette ligger innenfor risikomålet i finansstrategien som sier at gjennomsnittlig rentebindingstid skal være mellom 2 og 5 år. Renter på lån med flytende rente har i perioden variert fra 1,6 % til rundt 2,6 %. Fastrenten har variert fra 3 % til 4,95 %.

Kommunen har ved utgangen av året en andel av flytende rente (mindre enn 1 års binding) på 44 % og en fastrenteandel på 56 %. Begge nøkkeltallene er godt innenfor retningslinjene i kommunens finansreglement, som sier at kommunen maksimalt kan ta opp 3/4 av lånene til flytende rente. Tilsvarende kan maksimalt 3/4 av innlånsvolumet bindes til fast rente.

Formidlingslån

Kommunen låner hvert år inn og forvalter store midler fra Husbanken til videre utlån til boligkjøpere i kommunen. Gjeld per 31.12.14 er 283,7 mill. kroner.

Kommunens totale rente- og avdragsutgifter (ordinære lån + formidlingslån) ble 4,1 mill. kroner lavere enn budsjettet i 2014.

Plasseringer av kortsiktig likviditet

Kommunen må sørge for at det til enhver tid er til disposisjon tilstrekkelige likvide midler, slik at løpende forpliktelser kan dekkes ved forfall. Samtidig bør eventuell overskuddslikviditet, som er disponibel over en viss tid, plasseres slik at avkastningen kan bli best mulig uten at risikoen knyttet til disse plasseringene blir for høy. Dette kravet er innarbeidet i kommunens finansreglement.

Elverum kommune hadde ved inngangen til 2014 en plassering i pengemarkedsfondet Nordea Likviditet III pålydende 51 803 488 kroner. 13. november 2014 ble plasseringen innløst. Plasseringens markedsverdi var ved salgstidspunktet 52 920 514,67 kroner. Dette tilsvarer en avkastning på 1 117 026 kroner siden årsskiftet. Total avkastning siden investeringstidspunktet 26.03.2013 er 2 920 514 kroner som inntektsføres i året regnskap. Som følge av innløsning av plasseringen og en noe bedre innskuddsrente enn forventet, ble kommunens renteinntekter 4,6 mill. kroner høyere enn budsjettet for 2014.